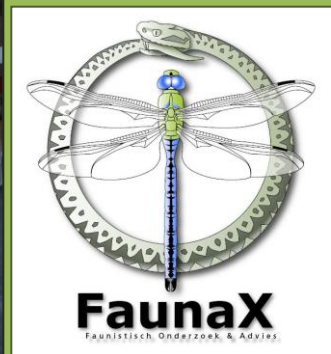

2013

Ecologische quickscan

Perceel Prins Hendrikplein & Beneden Westerdiep 15-17
te Veendam

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B

8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan

Perceel Prins Hendrikplein en Beneden Westerdiep 15-17 te Veendam

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 24 december 2013

In opdracht van:

Rho adviseurs voor leefruimte

Contactpersoon:

Dhr. E. Venema

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Mw. J. Arisz

Rapportage:

Mw. J. Arisz

Autorisatie:

Mw. W. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en karakteristiek	2
1.2.1	Perceel Prins Hendrikplein.....	2
1.2.2	Beneden Westerdiep 15-17.....	4
1.3	Opzet	6
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	7
2.1	Natuurbeschermingswet.....	7
2.2	Ecologische hoofdstructuur.....	7
2.3	Flora- faunawet	7
3.	RESULTATEN VELDBEZOEK PERCEEL PRINS HENDRIKPLEIN.....	8
3.1	Flora.....	8
3.2	Vogels	8
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	8
3.2.2	Overige broedvogels.....	8
3.3	Zoogdieren	8
3.3.1	Vleermuizen	8
3.3.2	Steenmarter	9
3.3.3	Overige zoogdiersoorten	9
3.4	Amfibieën, reptielen en vissen	9
3.5	Ongewervelden	9
4.	RESULTATEN VELDBEZOEK BENEDEN WESTERDIEP 15 - 17.....	10
4.1	Flora.....	10
4.2	Vogels	10
4.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	10
4.2.2	Overige broedvogels.....	11
4.3	Zoogdieren	11
4.3.1	Vleermuizen	11
4.3.2	Steenmarter	13
4.3.3	Overige zoogdiersoorten	14
4.4	Amfibieën, reptielen en vissen	15
4.5	Ongewervelden	15
5.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES.....	16
5.1	Overzicht beschermde soorten	16

5.2 Conclusies en aanbevelingen.....	16
6. BRONNEN EN LITERATUUR.....	19
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....	20
Algemene zorgplicht.....	20
Verbodsbepalingen	20
Omgaan met beschermde soorten.....	20
Vogels	21
Zorgvuldig handelen.....	21

1. INLEIDING

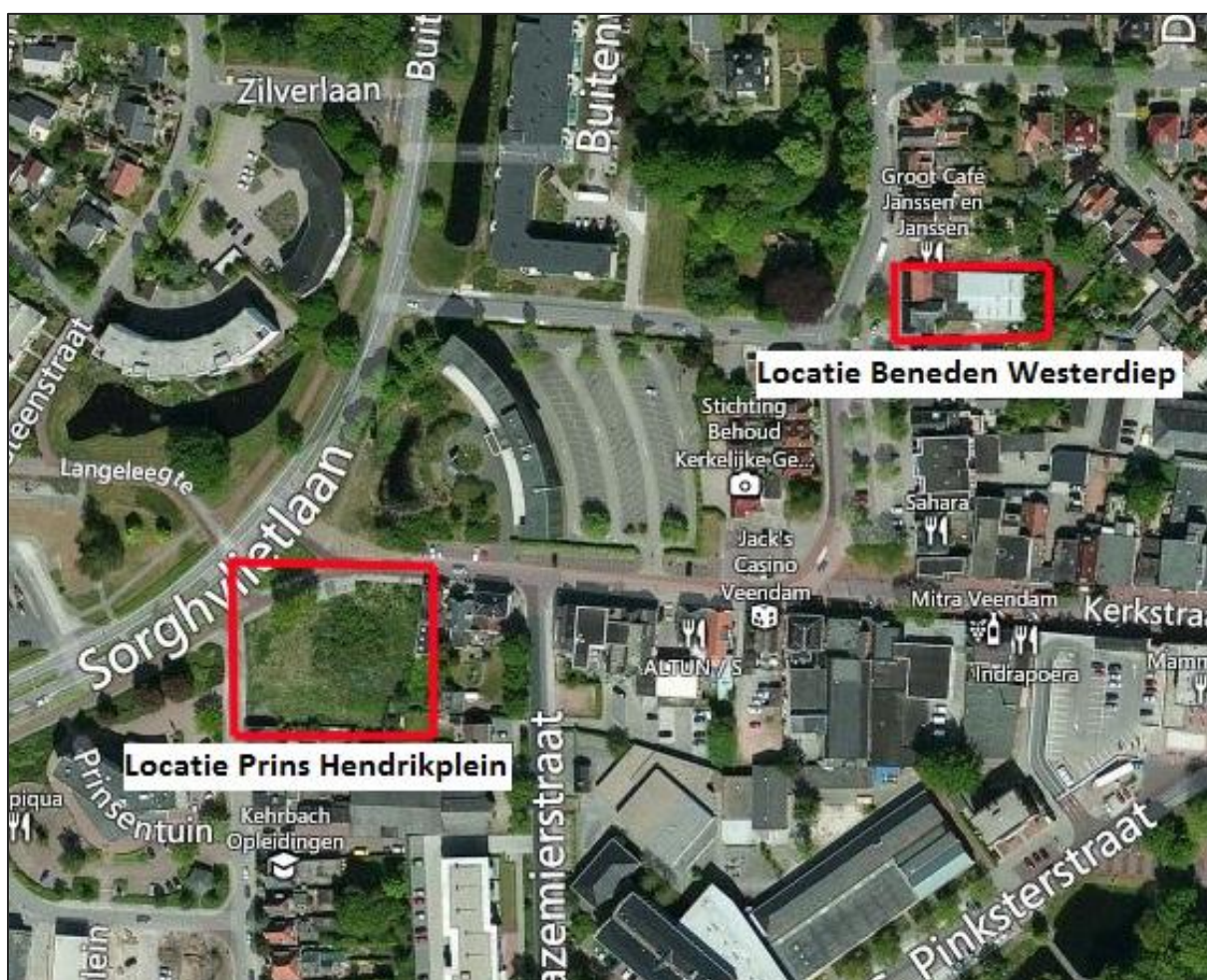
1.1 Aanleiding

In het centrum van Veendam is op twee locaties herontwikkeling voorzien.

Aan het Prins Hendrikplein zal een braakliggend perceel worden bebouwd. Hiervoor zal dit perceel bouwrijp eerst worden gemaakt. Hiervoor wordt onder andere de aanwezige vegetatie verwijderd.

Aan de Beneden Westerdiep 15-17 was voorheen een filiaal van Discus gehuisvest. De aanwezige opstallen, bestaande uit de voormalige winkelruimte en een loods, zullen worden gesloopt. Op de vrijgekomen locatie zullen vervolgens appartementen worden gebouwd.

Aangezien de beoogde werkzaamheden een ruimtelijke ingreep betreffen, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quickscan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Luchtfoto met de globale ligging van de twee locaties waaruit het plangebied bestaat (rood omlijnd) (luchtfoto: Bing maps).

1.2 Ligging en karakteristiek

1.2.1 Perceel Prins Hendrikplein

Het perceel aan het Prins Hendrikplein ligt al enkele jaren braak. Figuur 2 geeft de ligging van het perceel aan. Het perceel wordt aan de noordzijde begrensd door het Prins Hendrikplein, aan de oostzijde door de opstallen aan het Prins Hendrikplein nummer 33A, aan de zuidzijde door de opstallen aan de Boven Westerdiep 13 en aan de westzijde door de straat het Boven Westerdiep. Het naastgelegen pand aan het Prins Hendrikplein nummer 33A staat momenteel leeg.

Op het perceel zijn geen opstallen (meer) aanwezig. Globaal gezien is het oostelijk deel van het perceel verruigd tot struweel. Aan de westzijde is een meer grazige vegetatie aanwezig, maar ook hier begint struweel te ontwikkelen. De figuren 3 en 4 een impressie geven van het perceel.

Figuur 2. Luchtfoto met de ligging van het perceel aan het Prins Hendrikplein (rood omlijnd) (luchtfoto: BingMaps).

Figuur 3. Impressie van het verruigde deel van het perceel.

Figuur 4. Impressie van het meer grazige deel van het perceel.

1.2.2 Beneden Westerdiep 15-17

Het Beneden Westerdiep was voorheen een filiaal van de dierenwinkelketen Discus, in de huidige situatie staan de opstallen leeg. Figuur 5 geeft de ligging van deze locatie aan. De locatie wordt aan de noordzijde begrensd door opstallen in aanbouw aan de Beneden Westerdiep 21, aan de oostzijde door de woningen aan de Burgermeester de Hoopstraat, aan de zuidzijde door de opstallen aan de Beneden Westerdiep 13B en aan de westzijde door de straat het Beneden Westerdiep.

Figuur 5. Ligging van de planlocatie Beneden Westerdiep 15-17 (luchtfoto: BingMaps).

De opstallen die aanwezig zijn op het perceel aan de Beneden Westerdiep 15-17 bestaan uit (waarschijnlijk) geschakelde blokken en een later bijgeplaatste loods.

Eén blok is oorspronkelijk gebouwd als woning. Het is opgetrokken uit baksteen en heeft een begane grond, een stijl schuin pannendak met hierin meerdere dakkapellen. Dit blok bevindt zich aan de voorzijde van het pand en bevat onder andere de entree van de winkelruimte. Aan de voorzijde van de winkelruimte zijn de bakstenen bedekt met bepleistering.

Het tweede blok bevindt zich ook aan de voorzijde van het pand en vormt samen met het hiervoor beschreven blok de eigenlijke winkelruimte. Dit tweede blok bestaat ook uit baksteen, maar kent enkel een begane grond met hierop een flauw schuin pannendak. Ook dit blok is aan de voorzijde van de winkelruimte bedekt met bepleistering.

Het derde blok bevindt zich aan de achterzijde van de winkelruimte. Ook dit blok is opgetrokken uit baksteen en kent enkel een begane grond, maar heeft een plat dak.

Achter deze opstallen is in een latere periode een loods bijgeplaatst. Deze bestaat volledig uit metalen beplating en heeft een plat dak dat ook is uitgevoerd in metalen beplating.

Tevens in achter de winkelruimte een klein stukje onverhard aanwezig met hierin enkele groenelementen.

De opstallen aan het Beneden Westerdiep 15-17, staan al geruime tijd leeg en beginnen inmiddels te vervallen. Enkel de loods verkeert nog in goede staat.

Figuur 5. Impressie van de voorzijde (winkelruimte) van het Beneden Westerdiep 15-17.

Figuur 6. Impressie van de loods aan de achterzijde van de opstallen.

1.3 Opzet

In opdracht van de Rho adviseurs voor leefruimte is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 6 december 2013 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quickscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats aanwezig zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door het gehele terrein visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 6.

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied. De werkzaamheden hebben hiermee geen effect op dit soort gebieden of aangewezen soorten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is derhalve niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. Voor meer informatie zie de bijlage bij dit document.

3. RESULTATEN VELDBEZOEK PERCEEL PRINS HENDRIKPLEIN

3.1 Flora

Op de planlocatie zijn geen beschermde plantensoorten te verwachten.

De planlocatie kent een dichte begroeiing van grassen en riet, met algemene soorten als paardenbloem, distel, hondsdrif en brandnetel ertussen. Een deel van het braakliggende terrein is bovendien verruigd tot struweel. Het struweel bestaat deels uit vermoedelijk ooit aangeplante vlinderstruiken. Daarnaast bestaat het struweel uit soorten als berk en braam.

De aangetroffen plantensoorten indiceren dat het plangebied een voedselrijke omgeving betreft. Op de planlocatie is de dichte begroeiing van grassen uniform, open plekken of locaties met ijlere vegetatie ontbreken. Het plangebied is bovendien tamelijk droog, zelfs in een periode met een vrij nat weertype waren geen plassen op het perceel aanwezig.

Om deze redenen worden er geen beschermde plantensoorten binnen het plangebied verwacht en kunnen deze op basis van de habitateigenschappen worden uitgesloten.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Nestplaatsen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen zijn binnen de planlocatie niet aanwezig.

Op de planlocatie zijn geen opstallen aanwezig, potentiële nestplaatsen voor gebouwbewonende soorten zijn daardoor op de planlocatie niet aanwezig. Het aanwezige struweel op het perceel is onvoldoende ontwikkeld om geschikt te zijn voor nestplaatsen van uilen, roofvogels of holenbroeders. Potentiële nestplaatsen voor deze soorten zijn tijdens het veldbezoek ook niet aangetroffen.

3.2.2 *Overige broedvogels*

Tijdens het veldbezoek is een winterkoning waargenomen. Struweel biedt vele broedvogelsoorten potentiële nestgelegenheid tijdens het broedseizoen, ook binnen een stedelijke omgeving. Op het perceel zijn tijdens het broedseizoen daarom veel broedvogels (in algemene zin) te verwachten.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 *Vleermuizen*

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn binnen de planlocatie niet aanwezig.

Op de planlocatie zijn geen opstallen aanwezig, potentiële nestplaatsen voor gebouwbewonende vleermuissoorten zijn daardoor niet aanwezig. Het aanwezige struweel op het perceel is onvoldoende ontwikkeld om geschikt te zijn voor boombewonende soorten. In het struweel zijn tijdens het veldbezoek ook geen holtes vastgesteld.

Het perceel zou gebruikt kunnen worden als foerageergebied door vleermuizen. Omdat geen uitgegroeide bomen en/of water aanwezig is, is echter geen sprake van een bovengemiddeld hoogkwalitatief foerageergebied. Omdat ook de oppervlakte van het perceel beperkt is, vormt het perceel geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Rondom het perceel gelegen panden, vooral Prins Hendrikplein 33A, zouden potentieel verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten kunnen herbergen.

3.3.2 *Steenmarter*

Binnen de planlocatie zijn geen opstallen aanwezig. Ook zijn geen takkenhopen of stortplaatsen aanwezig. Verblijfplaatsen van steenmarter op de planlocatie kunnen daarom worden uitgesloten. Mogelijk vormt het plangebied foerageergebied voor de soort. Omdat de soort is aangepast aan een stedelijke omgeving en de oppervlakte van het perceel beperkt is, vormt de planlocatie echter geen essentieel foerageergebied.

3.3.3 *Overige zoogdiersoorten*

De habitat op het perceel is ongeschikt als leefgebied voor zwaarder beschermde (tabel 2 en hoger) zoogdiersoorten. De planlocatie bevindt zich binnen een volledig stedelijke omgeving. Er is binnen het plangebied geen water aanwezig en holen of burchten van zwaarder beschermde zoogdieren zijn tijdens het veldbezoek ook niet vastgesteld. Het plangebied herbergt dan ook geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied voor zwaarder beschermde zoogdiersoorten.

Tijdens het veldbezoek zijn sporen van mol en een hol van een klein zoogdier aangetroffen. Op de planlocatie kunnen algemene licht beschermde muizensoorten als bosspitsmuis, veldmuis en bosmuis worden verwacht. Tevens biedt de planlocatie voldoende dekking voor soorten als egel en kleine roofdieren. In alle gevallen betreft dit soorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet.

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Zwaarder beschermde amfibieën, reptielen en vissen worden niet verwacht op de planlocatie.

Binnen het plangebied ontbreekt open water, waardoor geen geschikt voortplantingwater voor amfibieën en geen leefgebied voor (beschermde) vissoorten aanwezig is.

Het plangebied bevindt zich ver buiten het bekende verspreidingsgebied van beschermde reptielsoorten en zwaarder beschermde amfibieën en bevindt zich bovendien in een volledig stedelijke omgeving.

Het plangebied is wel zeer geschikt als overwinteringsgebied voor licht beschermde amfibieën als bruine kikker, gewone pad en in mindere mate voor bastaardkikker. Omdat aan de overzijde van het Prins Hendrikplein een vijver aanwezig is (AVEBE gebouw) is het zeer aannemelijk dat het plangebied als overwinteringshabitat gebruikt wordt.

3.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht op de planlocatie. Binnen het plangebied komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikt habitat voor beschermde libellen. Open water en hiermee leefgebied van aquatische soorten is ook afwezig.

4. RESULTATEN VELDBEZOEK BENEDEN WESTERDIEP 15 - 17

4.1 Flora

Op de planlocatie zijn geen beschermde plantensoorten te verwachten.

Het overgrote deel van de planlocatie bestaat uit bebouwing. Op de muren hiervan zijn geen beschermde muurplanten vastgesteld. Slechts een klein deel van de planlocatie is onverhard. De begroeiing die hierop aanwezig was, bestaat vooral uit paardenbloem. De enige onverharde delen van de planlocatie liggen ingeklemd tussen panden in stedelijk gebied. Het voorkomen van beschermde plantensoorten kan op basis hiervan worden uitgesloten.

4.2 Vogels

4.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Gierzwaluw

Tijdens de winterperiode verblijven gierzwaluwen niet in Nederland. Gierzwaluwen zijn dan ook tijdens het veldbezoek niet waargenomen.

Het dak van het hoge deel van de winkelruimte is voldoende steil en hoog om potentiële nestgelegenheden aan gierzwaluw te bieden. Daarnaast zijn midden op dit dak (figuur 7) en langs de dakrand hiervan beschadigde dakpannen aanwezig of is ruimte tussen pannen onderling aanwezig. Dit maakt deze dakconstructie ook potentieel toegankelijk voor de soort. Op de planlocatie kunnen daarom nestplaatsen van de gierzwaluw aanwezig zijn.

De metalen beplating waaruit de loods is opgetrokken vormt teveel op en vormt daarom geen geschikte nesthabitat voor de soort. De loods is bovendien ook niet toegankelijk voor gierzwaluw.

Huismus

Het veldbezoek heeft plaatsgevonden buiten het broedseizoen. Buiten de broedseizoenen kunnen nestplaatsen op basis van enkel de afwezigheid van huismussen niet worden uitgesloten.

Midden op het dak van het hoge deel van de winkelruimte (figuur 7) en langs de dakrand hiervan zijn beschadigde dakpannen aanwezig of is ruimte tussen pannen onderling aanwezig. Dit maakt deze dakconstructie potentieel toegankelijk voor de huismus. Bij lage deel van de winkelruimte is mogelijk voldoende ruimte aanwezig onder de eerste rij dakpannen om geschikt te zijn voor nestplaatsen van huismus. Er kon niet worden vastgesteld of hier vogelschroot aanwezig was, maar ook in dit deel van de planlocatie kunnen nestplaatsen van huismus niet worden uitgesloten.

De metalen beplating waaruit de loods is opgetrokken vormt teveel op en vormt daarom geen geschikte nesthabitat voor de soort. De loods is bovendien waarschijnlijk ook niet toegankelijk voor de huismus.

Figuur 7. Het dak van een deel van het pand is voldoende hoog en steil voor gierzwaluw. Ook zijn op deze foto losgeraakte dakpannen te zien.

Overige soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen

Op de planlocatie zijn geen nesten van roofvogels of uilen aanwezig. Het beperkte aantal bomen dat op de planlocatie aanwezig was, bevat geen holtes geschikt voor holenbroeders. Nestplaatsen van andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen kunnen daarom worden uitgesloten.

4.2.2 Overige broedvogels

De bebouwing op de planlocatie is potentieel geschikt voor gebouwbewonende soorten als zwarte roodstaart, kauw en spreeuw. Vanwege een gebrek aan dekking is het niet waarschijnlijk dat er broedvogels tot broeden komen achter de winkelruimte, maar dit kan niet volledig worden uitgesloten. Dit zou dan gaan om enkele tuinvogelsoorten, zoals de merel.

4.3 Zoogdieren

4.3.1 Vleermuizen

Voor gebouwbewonende vleermuissoorten (alle soorten Ff-wet, tabel 3) zijn de opstallen aan de Beneden Westerdiep 15-17 geschikt als verblijfplaats.

De dakconstructie van de bebouwing is toegankelijk omdat beschadigde dakpannen aanwezig zijn (figuur 7) en verspreid over de daken ruimte is tussen dakpannen onderling. Aan de achterzijde van de opstallen begint enig verval in te treden, waardoor ook aan deze zijde de dakconstructie voor vleermuizen toegankelijk is.

De winkelruimte lijkt te beschikken over een spouwmuur, omdat er roosters onderin de muren aanwezig zijn. Er zijn verder geen duidelijke stootvoegen aanwezig. Vaak is een spouwmuur ook bereikbaar via het dak, omdat de spouwmuur bij veel woningen aan de bovenzijde niet is

afgesloten. Hierdoor zijn de aanwezige spouwmuren mogelijk bereikbaar voor vleermuizen. Ook aan de achterzijde van de winkelruimte zou een spouwmuur bereikbaar kunnen zijn, aangezien hier ruimte is tussen de muur en de houten daklijst (figuur 8). Tot slot is in ieder geval een deel van de bebouwing vrij toegankelijk, omdat aan de achterzijde de bebouwing verval is opgetreden (figuur 9) en een afsluitende plaat ontbreekt (figuur 10).

De loods is dusdanig goed afgedicht dat deze niet toegankelijk is voor gebouwbewonende vleermuizen.

De bomen aan de achterzijde van de winkelruimte bevatten geen holten die geschikt zijn voor boombewonende vleermuissoorten.

Figuur 8. Aan de achterzijde van de winkelruimte is ruimte aanwezig tussen de muur en de houten daklijst.

Figuur 9. Aan de achterzijde van de winkelruimte is het nodige verval opgetreden, waardoor in ieder geval het dak en mogelijk ook de muurconstructie toegankelijk is voor vleermuizen.

4.3.2 Steenmarter

Het blok met de entree naar de winkel, is zowel via het dak (figuur 7) als aan de achterzijde (figuur 10) voor steenmarter toegankelijk. Tevens zou de sierbeplating aan de voorzijde van de winkelruimte toegankelijk voor de soort kunnen zijn, omdat deze door verval inmiddels deels is losgekomen (figuur 11). Sporen van de soort zijn weliswaar niet aangetroffen, maar omdat de opstallen niet intern zijn onderzocht kan de soort op basis van het eenmalige verkennende veldbezoek niet worden uitgesloten.

Figuur 10. Achterzijde van de winkelruimte is toegankelijk voor steenmarter.

Figuur 11. Houten beplating aan de voorzijde van de winkelruimte, die lokaal los is gekomen en voor steenmarter toegang zou kunnen verschaffen tot de ruimte die erboven aanwezig is.

4.3.3 Overige zoogdiersoorten

In de panden zelf kan mogelijk een soort als huismuis aanwezig zijn, deze soort is echter niet beschermd. Het kleine onverharde gedeelte aan de achterzijde van de winkelruimte biedt onvoldoende dekking voor muizen, egel of kleine roofdieren. Het voorkomen van licht beschermde zoogdiersoorten is hierdoor niet waarschijnlijk. Voor zwaarder beschermde zoogdiersoorten is geen geschikte habitat aanwezig.

4.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Zwaarder beschermde amfibieën, reptielen en vissen worden niet verwacht binnen het plangebied.

Binnen het plangebied ontbreekt open water, waardoor geen geschikt voortplantingwater voor amfibieën en geen leefgebied voor beschermde vissoorten aanwezig is.

Bijna de gehele planlocatie is verhard, dekking benodigd voor reptielen of overwinteringshabitat voor amfibieën ontbreekt op de planlocatie. Geschikte habitat voor reptielen of amfibieën is daarom niet aanwezig.

4.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet op de planlocatie verwacht. Op de planlocatie komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor beschermde libellen of voor aquatische soorten.

5. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage I) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd.

Planlocatie	Soort(groep)	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3
Prins Hendrikplein	Broedvogels (tijdens broedseizoen)	x	x			x
	Vleermuizen (omliggende panden)		x			x
	Mol	x		x		
	Egel		x	x		
	Algemene muizensoorten	x	x	x		
	Algemene kleine roofdieren		x	x		
	Algemene amfibieën (overwinteringhabitat)		x	x		
Beneden Westerdiep	Gierzwaluw		x			x
	Huismus		x			x
	Gebouwbewonende vleermuizen		x			x
	Steenmarter		x		x	
	Broedvogels (tijdens broedseizoen)		x			x

5.2 Conclusies en aanbevelingen

- *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Aan de Beneden Westerdiep 15-17 kunnen nestplaatsen van huismus en gierzwaluw aanwezig zijn. Met sloop van deze opstallen zouden eventueel aanwezige nestplaatsen verdwijnen. Huismus en gierzwaluw zijn opgenomen in categorie twee van de lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. De aan- dan wel afwezigheid van nestplaatsen van beide soorten zal moeten worden bepaald door nader onderzoek tijdens de broedperiode van beide soorten. Dit nader onderzoek zal dan moeten worden uitgevoerd door middel van twee bezoeken in de periode april - juli.

- *Broedvogels in algemene zin*

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen kan grotendeels voorkomen worden dat dit gebeurt. Echter, indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, dan moet worden gewacht totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen dat tijdens deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

Binnen het plangebied kunnen veel broedvogels worden verwacht in het struweel op het perceel aan het Prins Hendrikplein. Tevens zouden enkele tuinvogelsoorten gebruik kunnen maken van de bebouwing en de groenelementen aan de Beneden Westerdiep 15-17. Met al deze vogelsoorten zal rekening moeten worden gehouden bij het uitvoeren van zowel kap-, sloop-, bouw- als graafwerkzaamheden.

- *Vleermuizen*

Beneden Westerdiep 15-17

In de opstallen aan de Beneden Westerdiep 15-17 kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten voorkomen. Met de geplande sloop verdwijnen de eventueel aanwezige verblijfplaatsen. Door de mogelijk toegankelijke spouwmuur betreft dit een jaarrond onderzoek. De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen zal moeten worden bepaald door nader onderzoek tijdens de actieve periode van vleermuizen (vier bezoeken tussen april en oktober). Voor de juridische houdbaarheid van het vleermuisonderzoek, wordt dit uitgevoerd conform de laatste versie van het Vleermuisprotocol (27-03-2013), opgesteld door de GaN, het NGB en de Zoogdiervereniging.

Prins Hendrikplein

De panden aanliggende aan het braakliggende perceel aan het Prins Hendrikplein zijn potentieel geschikt voor vleermuizen. Deze panden bevinden zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Vleermuizen zijn gevoelig voor lichtverstoring als aanvullende verlichting wordt aangebracht. Lichtverstoring kan voorkomen worden door verlichting te plaatsen die niet uitstraalt op omliggende panden, zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als bij de permanente inrichting van het plangebied.

Indien niet alle werkzaamheden tijdens de daglichtperiode kunnen worden uitgevoerd en bouwverlichting noodzakelijk is, dient verstoring in de actieve periode voor vleermuizen (mei-oktober) geminimaliseerd te worden door de gebruikte bouwverlichting af te richten van voornoemde opstallen. Ook met de permanente inrichting dient lichtverstoring van omliggende verblijfplaatsen van vleermuizen voorkomen te worden. Dit geldt dan voor het eventueel aanbrengen van verlichting aan de oostzijde van de kavel. Voor de inrichting met eventuele nieuwe verlichting zijn veel mogelijkheden om verstoring van vleermuizen te voorkomen. Hierbij valt te denken aan het goed richten van de verlichting en het toepassen van amberkleurige (LED)verlichting (www.vleermuizenindestad.nl). Hierbij kan eventueel ecologische begeleiding nodig zijn.

- *Steenmarter*

De opstallen aan de Beneden Westerdiep 15-17 zijn toegankelijk voor steenmarter. Niet alle panden kunnen tijdens een verkennend veldbezoek inwendig worden onderzocht. De aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van steenmarter zal daarom moeten worden bepaald door nader onderzoek naar de soort. Dit onderzoek kan het gehele jaar worden uitgevoerd en vergt een eenmalig intern onderzoek.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er wordt een aantal licht beschermde zoogdiersoorten verwacht in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie kort af te maaien zodat dekking voor kleine zoogdieren verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken.

- **Gierzwaluw & huismus:** nader onderzoek Beneden Westerdiep 15-17, tijdens broedseizoen (april - juli).
- **Broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (ongeveer tussen maart en eind juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Vleermuizen:** Nader onderzoek volgens vleermuisprotocol (Beneden Westerdiep 15-17).
- **Steenmarter:** nader onderzoek uitvoeren (gehele jaar mogelijk), inclusief volledig inwendig onderzoek.
- Vleermuizen: **Voorkomen lichtverstoring** panden rondom perceel Prins Hendrikplein tijdens werkzaamheden en bij permanente inrichting plangebied.
- Overige soorten: Naleven **zorgplicht**.

6. BRONNEN EN LITERATUUR

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en
www.netwerkgroenebureaus.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.drloket.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.ravon.nl

www.vleermuizenindestad.nl

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikel 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfsplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1,2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door de ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfsplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht

moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets' aan drie criteria. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt

gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.